

DERLEME MAKALE

Büyük Kral Jo Yeong Adlı Kore Tarih Dizisinde Göktürk Algısı ve Türk Kültürü¹

Gokturk Perception and Turkish Culture in the Korean History Series Great King Jo Yeong

Hatice İPEK¹ | Özkan DAYI²

Makale Bilgisi

¹ Lisans Öğrencisi, Bayburt Üniversitesi, Bayburt/Türkiye
ORCID: [0009-0005-9839-2624](https://orcid.org/0009-0005-9839-2624)

E-Mail:
haticeipek059@gmail.com

² Doç. Dr., Bayburt Üniversitesi, Bayburt/Türkiye
ORCID: [0000-0001-8192-3445](https://orcid.org/0000-0001-8192-3445)

E-Posta
ozkandayi@bayburt.edu.tr

Öz

Medya toplumsal hafızanın yeniden inşasında son derece önemli bir araçtır. Özellikle televizyon yaptığı dizilerin son dönemde artması bu inşanın etkili olmasında önemini taşımaktadır. Unutma ve hatırlatma sacayaklarıyla tarihi hafızayı istediği biçimde kurguladığı düşünülen medya zamanın ruhuna uygun yapımlarla toplumsal belleği sürekli biçimde inşa edebilmektedir. Toplumsal hafızayı oluşturmak, dizi ve izleyici arasında, düşünceyi yaratma ve tarihe dayalı bilgiyi kullanarak gerçeği yeniden inşa etme süreçlerini işaret etmektedir. Çalışmamızda ele alacağımız Büyük Kral Jo Yeong adlı Kore dizisi 2006-2007 yılları arasında Güney Kore’de KBS televizyon kanalında yayınlanmıştır. Bu çalışmada Büyük Kral Jo Yeong adlı Kore tarih dizisindeki Göktürk algısı ve Türk kültürüne dair söylemler ve sahneler betimsel analiz yöntemiyle incelenecektir. Söylemler ve sahneler betimsel analiz yöntemiyle incelenmeden önce Göktürk devleti ve Kral Jo Yeong döneminde Kore’nin tarihi süreci hakkında akademik bilgi verilecektir. Ayrıca dizide aktarılan tarihi bilgilerin akademik çalışmalar ile Büyük Kral Jo Yeong Adlı Kore Tarih Dizisinde Göktürk Algısı ve Türk Kültürü’nün tarihi gerçeklik ile uygunluğunu incelemeyi amaçlamaktayız. TÜBİTAK tarafından desteklenen “Büyük Kral Jo Yeong Adlı Kore Tarih Dizisinde Göktürk Algısı ve Türk Kültürü” adlı 2209a öğrenci projemiz kapsamında, dizide oluşturulan Göktürk Algısı ve Türk Kültürü tarihi süreç içerisinde, tarihi karakterler ve olaylar ile ilişkilendirilerek değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Göktürk Algısı, Türk Kültürü, Türk Tarihi, Kore Dizisi, Tarihî Şahıslar.

Sorumlu Yazar:

Özkan DAYI

Haziram 2025

Cilt:5

Sayı:1

DOI: 10.5281/zenodo.15765115

Citation:

İpek, H, & Dayı, Ö. (2025).
Büyük Kral Jo Yeong adlı Kore Tarih Dizisinde Göktürk algısı ve Türk Kültürü.GAB Akademisi, 5(1), 82-87.

Abstract

The media is an extremely important tool in the reconstruction of social memory. The recent increase in television series in particular is important in the effectiveness of this construction. The media, which is thought to construct historical memory in the way it wants with the tripods of forgetting and reminding, can continuously construct social memory with productions that are appropriate to the spirit of the time. Creating social memory refers to the processes of creating thought between the series and the audience and reconstructing reality using historical information. The Korean series called Great King Jo Yeong, which we will examine in our study, was broadcast on the KBS television channel in South Korea between 2006-2007. In this study, the discourses and scenes regarding the perception of the Gokturks and Turkish culture in the Korean history series called Great King Jo Yeong will be examined with the descriptive analysis method. Before the discourses and scenes are examined with the descriptive analysis method, academic information will be provided about the Gokturk state and the historical process of Korea during the reign of King Jo Yeong. In addition, we aim to examine the historical information conveyed in the series with academic studies and the compatibility of the Gokturk Perception and Turkish Culture in the Korean History Series Great King Jo Yeong with historical reality. Within the scope of our 2209a student project titled “Göktürk Perception and Turkish Culture in the Korean History TV Series Named Great King Jo Yeong” supported by TÜBİTAK, we will evaluate the Göktürk Perception and Turkish Culture created in the series within the historical process, by associating them with historical characters and events.

Keywords: Gokturk Perception, Turkish Culture, Turkish History, Korean Drama, Historical Figures..



¹ * Bu çalışma, yürütücülüğünü Hatice İPEK’in, danışmanlığını Doç. Dr. Özkan DAYI’nın yaptığı, “Büyük Kral Jo Yeong Adlı Kore Tarih Dizisinde Göktürk Algısı ve Türk Kültürü” adıyla kabul alan TÜBİTAK 2209-A (2023) Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında hazırlanmıştır.

1. Giriş

Giriş ve Arka Plan bölümü, çalışmanın kavramsal/teorik çerçevesini, ilgili literatürün bir incelemesini ve problem cümlesi veya araştırma soruları da dahil olmak üzere araştırma hedefini içermelidir. Literatür taraması, ilgili literatürü tutarlı bir şekilde analiz etmeli, boşlukları ve tutarsızlıkları vurgulamalı ve bu sorunları ele almak için atılacak adımları tartışmalıdır. Giriş ve Arka Plan bölümlerinde alt başlıklara izin verilmez.

İnsan, doğumundan itibaren kendini sosyal ve kültürel yaşamın içerisinde bulur. İnsanın yaşadığı toplumun bir parçası haline gelmesini sağlayan, çevresiyle kurduğu bağlar; yani dış dünyayla olan iletişimidir. Kitle iletişim araçları içinde en fazlaya kitleye hitap eden, en etkili olan araç televizyondur. Televizyon, dünyada bilgi akışından farklı etnik kültürlerin aktarımına kadar, geniş yelpazesi olan kitle iletişim aracıdır (Kaş-Özmenli, 2023, s. 2615).

Başlangıçta halk tarafından üretilen kültürü ifade etmek için kullanılan popüler kültür, 20. yüzyılda teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte medya tarafından üretilen ve medyanın etkisiyle kitleleri etkisi altına alabilen kültür olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu kültür, kitle iletişim araçlarını ve teknolojisini kontrol edenler tarafından üretilmiş ve bireylerin tüketimleri için sunulmuştur (Faiz-Avcı, 2020, s. 746). Popüler kültür basitçe insanların geneli tarafından beğenilen ve erişilebilir olan film, müzik, kıyafet vb. şeyler olarak tanımlanır (Orakçı, 2021, s. 22). Popüler kültür, iletişim araçlarını ve teknolojiyi kontrol edenler tarafından hazırlanan ve geniş halk topluluklarını etkisi altına alan bir kültürdür. Popüler kültürün yayılmasında televizyonun önemli bir yeri vardır (Faiz-Avcı, 2020, s. 744; Yalçın, 2016, s. 2333). 20. yüzyıl öncesinde demokrasinin ve iletişim araçlarının yeterince gelişmemiş olması, iletişim araçlarının belli kişi ya da grupların elinde bulunması popüler kültürün yaygın etkisini sınır koymaktaydı (Faiz-Avcı, 2020, s. 746).

Popüler kültürün bir amacı, insanlara hayata başkasının gözüyle bakmayı ve yaşamayı öğretmektir. Böylece insanlar kendilerinden uzaklaştırılıp, kendi aidiyetine ve özüne yabancılaştırılmaktadır. Medyanın hazırladığı sanal dünyada bireyler yeni kültür biçimleriyle karşılaşmakta ve geleniğin kalıplarından çıkmaktadırlar. Böylece televizyon, radyo, internet, cep telefonu, bilgisayar gibi çeşitli kitle iletişim alanındaki teknolojik gelişmeler bireylerin hayatına girmekte ve vazgeçilmezi haline gelmektedir. Yaygın bir televizyon izlenimi sonucunda izler kitledeki sosyal gerçeklik algısı, televizyon içeriğindeki gerçeklik algısına uygun bir hâl almaktadır (Faiz-Avcı, 2020, s. 746; Taylan, 2011, s. 55-57). Popüler kültürün tanımını ve amacını ortaya koyduktan sonra Türkiye’de ve yaymlandığı ülkelerde kitleleri oldukça etkisi altına alan tarih dizisinin ne olduğuna değinmemiz, çalışmamızın daha iyi anlaşılması için faydalı olacaktır.

Tarih; olayların yer ve zaman gösterilerek anlatıldığı, olaylar arasındaki ilişkilerin incelendiği, bir milleti, toplumu ve kuruluşu etkileyen olaylardan doğmuş, medeniyetleri inceleyen bir bilim dalıdır. Tarihi film, dizi ise tarihsel konularda yapılan dizi ve filmleri ifade eder (TDK, 2011, s. 2270-2271). Tarih dizileri televizyonun önemli parçalarından biridir. Bu diziler tarihi olay ve olguları konu alan ve kitleleri etkileyen görsel yapıtlar niteliğindedir (Faiz-Avcı, 2020, s. 744).

Tarih dizileri, Türk toplumu tarafından her zaman ilgi gören, görsel yapıtlar olarak, tarihi anlama ve öğretme konusunda önemli bir rol oynamışlardır. Bazı düşünürlere göre tarihi diziler; tarihsel olayları anlama, soyut ifadeleri somutlaştırma, tarihsel empati kurma, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama, kültürel unsurları fark etme ve tarihsel bilgi birikimine katkı sağlamaktadır. Tarihi diziler; bir tarihi olayı aktarmada kitap, dergi, resim gibi kaynaklardan daha başarılı bir kaynaktır (Kaş-Özmenli, 2023, s. 2615). Tarih dizileri birer popüler kültür ürünü olarak öne çıkar (Çeçen-Şimşek, 2015, s.1377-1396).

Ayrıca tarih dizileri, tarihi konu alan ve toplum tarafından her zaman ilgi gören görsel yapıtlar olarak tanımlanabilir. Bu diziler, tarihi anlama ve öğretme konusunda önemlidirler. Tarih dizileri tarihi görselleştiren bir yapıya sahip olduğu için tarihe yönelik güçlü bağlar kurulmasında etkilidir. Dizilerin görsel ve işitsel olması ile duygulara hitap etmesi insanlar üzerinde etkili olmasını sağlamaktadır. Tarih dizileri ele aldığı dönemin sosyo-ekonomik, kültürel, psikolojik ve sosyolojik süreçlerini bir bütün olarak sergilemektedir. Bu yönüyle tarih dizilerini sadece olay ve karakterlerle sınırlı kalmadığı da söylenebilir. Dolayısıyla tarih dizileri yoluyla toplumu ayakta tutan tarih ve tarih bilinci kazandırılabilir (Faiz-Avcı, 2020, s.747).

Tarih içerikli dizi veya filmlerin yine folklor ile ilişkili olduğu bilinmektedir. Folklor; aslında ortak belleği, paylaşılan deneyimi, toplumsal kimliği ve tarihsel sürekliliği anlatan bir tanımdır (Oğuz, 2009, s.87; Şenocak-Tağ, 2023, s.1470). Bu bağlamda tarih dizileri, folklorun tanımında olduğu gibi ortak belleği, paylaşılan deneyimi, toplumsal kimliği ve tarihsel sürekliliği izleyiciye sunmaktadır.

Son zamanlarda görsel medyadaki en yaygın tarihi nitelikteki yapımlar olan tarih dizileri, aldığı reyting oranlarından da anlaşılacağı üzere toplumdan ciddi ilgi görmektedir. Tarih dizileri sayesinde toplumda tarihi olaylara ilgi artmakta, tarihsel olaylar hakkında araştırmalar ve tartışmalar yapılmaktadır. Bu da toplumsal hafızayı tazelemek ve geçmişte yaşanan olaylar hakkında bilgi edinmek için değerli bir atmosferdir. Tarih dizilerine tarihsel

gerçeklik tartışmalarından ziyade bu pencereden bakılması önemlidir (Kanat, 2017, s.121-128; Türker-Kırık, 2019, s.491).

Tarih öğretimi, formal eğitim kurumları aracılığıyla, tarih biliminin ortaya koymuş olduğu bilgi, tutum ve becerileri öğrencide davranış haline getirmeyi hedeflemektedir. Bu öğretim alanı içerisinde tarihi belge ve diziler önemli bir yere sahiptir. Belgesel tadında olan tüm geçmiş kaynaklı tarihi (dönem) diziler, aynı zamanda bir ortak tarih bilincinin oluşmasına katkıda bulunur. Bu anlamda geçmişten beslenen tüm TV dizileri, sinema, belgeseller tarihi gösterme, öğretme, hatırlatma özellikleri ile geçmişi bugüne taşırlar (Ocak-Selimoğlu, 2016, s.432).

Toplumlar öz kültürlerini yaşam şekillerine aktarmadıkları takdirde başka ülkeleri taklit etmeye başlarlar. Bu yüzden geçmişin birikimlerini gelecek nesillere çeşitli yollarla aktarmak millî zenginliklerin unutulmamasını sağlar. Sinema televizyonun bu bağlamda gelişim göstermesi bahsedilen değerlerin korunması ve geleceğe görsellikle taşınması açısından önemlidir (Aslanoğlu, 2018, s.23). Sinema ve televizyon bünyesinde gelenek-göreneklerin, Türk yaşam kültürünün, gençlerin hem özel dünyasında hem aile içinde nasıl davranması gerektiğini, toplumsal ahlakı, iyiliği, yardımlaşmayı, eşlerin birbirlerine olan sadakatlerini yansıtan, Türk tarihini ve kültürünü ekrana taşıyan yapımlar mevcuttur (Şenocak-Tağ, 2023, s.1471; Şen, 2010, s.93.).

1.1 Büyük Kral Jo Yeong Adlı Kore Tarih Dizisinde Göktürk Algısı ve Türk Kültürü

Büyük Kral Jo Yeong adlı Kore dizisinde Kore ve Göktürk ilişki II. Götürk devleti zamanı (682-744) gözetilerek ele alınmaktadır. Fakat Kore ve Göktürk münasebetlerinin I. Göktürkler döneminde de mevcut olduğu bilinmektedir. Bu yüzden değerlendirmeye aldığımız dizideki olaylara geçmeden önce I. Göktürk ve Kore ilişkilerine değinmemiz daha faydalı olacaktır. Tarihte Koreliler ve Göktürkler arasındaki ilk ilişkilerle ilgili bilgiler oldukça kısıtlıdır. Göktürk-Kore ilişkilerini, Kore, Göktürk ve Çin kaynaklarından öğrenmekteyiz. Bu konuyla ilgili yapılan çalışmalar bize aradaki ilişkilerin Sui Hanedanlığı dolayısıyla olduğunu gösterse de, Sui Hanedanlığından önce Göktürklerin 555 yılında Kitanları ele geçirip Kore'yle sınır olmasıyla birlikte bu ilişkinin doğrudan gerçekleşmiş olabileceğini göstermektedir. Sui Hanedanlığının ortak düşman olması ve coğrafyanın da Batı Göktürklerine nazaran daha yakın olması dolayısıyla Doğu Göktürkleri ile yakın ilişkiler kurulmuştur. İlk ilişkinin Bumin Kagan'ın cenaze törenine katılmakla kurulduğu görülmektedir. Ardından VI. yüzyılın sonlarına doğru kurulan Sui Hanedanlığına karşı gelişen ittifaklarla Göktürkler ve Korelilerin daha da yakınlaştığı dikkat çekmektedir. Ancak bu yakınlaşma zaman içerisinde Çin'in askeri politikası sebebiyle savaşta karşı karşıya gelmelerine neden olmuştur. Sui Hanedanlığının Goguryeo'ya yaptığı seferler sırasında Çin adına savaşan Göktürk kaganı ve Göktürk komutanlarının yer aldığını görmekteyiz (Baykuzu-Sarıca, 2022, s.22).

Kore Yarımadasında bir devlet olan Goguryeo, Çin'in bitmeyen baskılarından kurtulmak için ittifak arayışına geçmiş ve 607 yılında Ch'i-min Kagan'a elçilerini göndermiştir. Ancak Kore'de bulunan Sui imparatorunun bundan haberi olunca ittifak gerçekleşmemiştir. Bu sırada Çin'in Goguryeo işgalinin birinci nedeni Doğu Göktürklerinin, Goguryeo ile birleşip kendisine saldırmasından çekinmesi ve bir diğer nedeni ise Kore yarımadasındaki krallıkların kendi arasındaki çekişmelerden faydalanmak istemesidir (Baykuzu-Sarıca, 2022, s. 26; Taşağıl, Göktürkler, 2019, s.77.; Ercialsun, 2016, s.107). Daha sonra Goguryeo'nun Göktürk ve Japonya ile olan ittifak girişimlerine karşı Sui İmparatoru Yang, 610'da Goguryeo'ya karşı sefer için hazırlıklara başladı. Seferin başlamasından beş ay sonra Haziran ayına kadar, Sui tek bir kale ele geçirememiş ve başarısız olmuştur (Baykuzu-Sarıca, 2022, s.27).

Batı Göktürk komutanı ve Tegin olan A-shih-na-ta-nai 612 yılında yapılan II. Goguryeo-Sui savaşında Çin tarafında savaşmıştır. Çin İmparatoru Yang tarafından imparatora en yakın bakan ilan edilmiştir (Taşağıl, 2019, s.265; Baykuzu-Sarıca, 2022, s.28). Göktürkler; iktidarlarını korumak için yalnızca Oğuzlar, Kırgızlar, Uyğurlar, Türgişler gibi halklarla değil; Çinliler, Moğollar, Tangutlar gibi yabancı halklarla da pek çok kez savaşmışlardır. Yabancı halklarla savaşmanın yanı sıra bu halklarla ve devletlerle farklı ilişkiler içerisinde de yer almışlardır. Bu devletlerden bir tanesi de Balhae Krallığı'dır. Balhae Krallığı, 698 yılında Goguryeo'nun dağılmasıyla Dae Jo-Young (Kral Jo Yeoung) tarafından kurulan ve Kore Yarımadası'nın kuzeyinde yer alan krallıktır. Balhae, Doğu Asya'nın önemli siyasi ve kültürel merkezlerinden biri olarak, hem Kore yarımadasında hem de Mançurya'da geniş bir coğrafyaya hükmetmiştir.

Büyük Kral Jo Yeong adlı Güney Kore yapımı tarih dizisinde II. Göktürklerle ilgili sahneler 132. 133. ve 134. bölümlerde etkileyici bir şekilde aktarılmıştır. 132. Bölümün ilk sahnesinde Jo Yeoung rakibi olan Li Kaigu ile bir düello gerçekleştirir. Bu düelloyu kazanan Jo Yeoung, kendi devletini kurmuştur. Güçlü bir devlet kurmak isteyen Kral Jo Yeoung, Türklerle dostana ilişkiler kurmak istemiştir. 132. Bölümün 30.06'ncı sahnesinde geçen konuşmada Jo Yeoung, danışmanına Çin'deki Tang hanedanının da Türklerden kendilerine karşı yardım isteyeceğine değinerek, daha önce davranıp, Göktürk devletine bir elçi göndererek ittifak kurmak istemiştir. Çin'deki tang

hanedanına karşı Kral Jo Yeoung, Göktürklerle bir ittifak kurmayı planlamaktadır. Böylece sınırlarını Çin'e karşı koruyacak ve Göktürklerin de dostluğunu kazanacaktır. Bu bölüm içerisinde Kral Jo Yeoung ve kurduğu devlet Göktürkler için olumsuz bir ifade kullanmamaktadır. Yine 132. Bölümüne göre, Tang hanedanı oldukça zayıflamış ve Kore tehlikesine karşı Göktürkler ile birlikte hareket etmek istemektedir. Tang devleti, Göktürklerden yardım almak istediği gibi daha önce ittifakların bozulduğunun ve Göktürklerin Çin'in kuzeyinde en büyük güç haline geldiğinin farkındadır. Kral Jo Yeoung, Tang hanedanının daha önce Göktürk hükümdarının oğlu ile evlenmesi için sahte bir Çin prensesi gönderdiklerini bilmektedir. Tüm bunlara rağmen Kore karşısında çaresiz kalan Çin'deki Tang devleti yine de Göktürk ile ittifak kurmaya çabalamaktadır. Bu yüzden bu bölümde Tang devleti Türklere elçi göndermiştir. 132. bölüm 39. 27'inci dakikada Tang hanedanının kraliçesi Türkleri yani Göktürkleri "kaba ve barbar" olarak tasvir ederek küçük görmektedir. Jo Yeoung ve devlet adamları ise Türkler için dizin boyunca bu tarz küçümseyici ifadeler kullanmamaktadırlar. 133. bölüm 06.42'inci dakikadaki sahnede Göktürk kağanı Çin'in kendilerine tabi olması gerektiği düşüncesindedir. Yine aynı bölümün 45.21'inci dakikadaki sahnesinde Kore elçileri ve Göktürk hükümdarının başında olduğu Göktürk ordusu Çin seddini aşarak Çin'deki Tang devletine savaş ilan etmiştir. 134. Bölümün başında Göktürklerle karşı yenik bir durumda olan Tang devleti, her zaman kaba ve barbar olarak nitelendirdikleri Göktürklerin bu gidişle Şangay'a kadar tüm Çini işgal edebileceklerinden endişe duymaktadır. Bu kötü durumda Tang elçileri Kore'ye elçi göndererek bir barış anlaşması imzalamak istemektedir.

Çin tarih kaynaklarına göre, Balhae Kralı Dae Jo Young, 698 yılında devletini kurduktan sonra Türklere elçi gönderip temas kurmuştur. Bilindiği gibi bu dönem II. Göktürk Hakanı Kapgan Kağan (Çin kayıtlarında Mo-chuo) dönemi idi. Önceki kayıtlarda belirtildiği gibi, bu dönemde K'i-tanlar Tang'a karşı isyan etmişti. Kapgan Kağan, K'i-tanların isyanını kendi lehine değerlendirdi. Tang imparatoriçesi Wu-ze-tian'a elçi gönderip Çin topraklarında oturan Türklerin anavatanına iadesi koşuluyla Ki-tanlara saldıracağına söz verdi. 696 yılında K'i-tanları ağır hezimete uğrattı ve zaferden elde ettiği ganimetlerle hakanlığını güçlendirdi. 698 senesinde Kapgan bu desteğinden dolayı Tang'dan 3000 tarım aleti, 40 bin tohumluk darı aldı. Çin topraklarında oturan binlerce Türk de Göktürklerle iade edildi. Bundan sonra hakanlık gittikçe güçlenmeye başladı. Bölgede bulunan diğer devletler ve kabileler hakanlığa elçi gönderip bağlılıklarını bildiriyorlardı. Bu kayıtlara göre, yeni kurulan Balhae Krallığı da Göktürklerle elçi gönderip onlardan kendisini Tang Hanedanı'na karşı korumasını istemiş olmalıydı. Balhae Krallığı'nın II. Göktürk Hakanlığı'na bağımlı bir devlet olması bu iki devlet arasındaki ilişkinin niteliğini göstermektedir. Çin kaynaklarındaki Balhae Krallığı'nın II. Göktürk Hakanlığı'ndan Tu-Tun davet etmesiyle ilgili kayıt da bunu teyit etmektedir. Göktürk hakanları ise Balhae Krallığının Gök Türk Hakanlığına sadık kalmasını ve haraç vermesini gözetken ve denetleyen görevli "Tu-Tun" gönderiyordu. Bundan sonraki bir dönemde, Balhae Krallığı hem Tang Hanedanlığına hem de II. Göktürk Hakanlığına bağlı kalmıştır. II. Göktürk Hakanlığı zayıfladığı zamanlarda Balhae Krallığı, II. Göktürk Hakanlığına bağlı olmasına rağmen, aralarındaki ilişki da zayıflamaya başladı. II. Göktürk Hakanlığının çökmeye başladığı dönemde, Balhae Krallığı Göktürklerle ilişkisini kesmiştir (Han, 2015, s. 229-233). Bu tarihî bilgilerin ışığında dizinin 132. bölümünde bahsi geçen olay ve sahneler tarihî bilgiler ile uygunluk göstermektedir.

Çin kaynaklarına göre Balhae Krallığı'nın, II. Göktürk Hakanlığı'na bağlı bir krallık olduğu aktarılmaktadır. Balhae Kralı Dae Jo-Young, devleti 698 yılında kurduktan hemen sonra Türklere elçi gönderip temas kurmuştur. Göktürk hakanları ise Balhae Krallığı'na "Tu-Tun" göndermiştir. Tu-tun, Göktürklerin Balhae Krallığı'na gönderdiği ve Balhae'nin Göktürk Hakanlığına sadık kalmasını ve haraç sunmasını denetleyen elçilerdir. Bu bağlamda Balhae Krallığı için II. Göktürk Hakanlığı'nın himayesinde bir devlet diyebilirim. Çin kaynaklarına göre Balhae'ye ilk Tu-tun'un ne zaman gönderildiği bilinmemektedir. Ancak bu, Balhae Krallığı'nın kuruluşundan hemen sonraki zamanlarda olmuş olabilir. II. Göktürk Hakanlığı ile Balhae Krallığı arasındaki diplomatik ilişkiler hakkında pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Ancak bu dönemin II. Göktürk Hakanı Kapgan Kağan dönemi olduğu bilinmektedir. Çin kaynaklarında; 734 senesine, yani Bilge Kağan'ın ölümüne kadar, Balhae Krallığı ile II. Göktürk Hakanlığı arasındaki ilişkilerle ilgili başka kayıtlara rastlanmamaktadır. Bu dönemde Balhae Krallığı, hem Tang Hanedanlığı'na hem de II. Göktürk Hakanlığı'na bağlı kalmıştır. Ancak II. Göktürk Hakanlığı'nın zamanla güçten düşmesi ve zayıflamasıyla birlikte Balhae de Göktürklerle olan ilişkilerini ve temaslarını sonlandırmıştır. Krallık, Göktürklerle olan bağlılığının sona ermesiyle birlikte Tang Hanedanlığı'nın himayesine girmiştir (Han, 2015, s. 229-233).

132. bölümün 41.20'inci sahnesinde Kral Jo Yeoung'un elçileri dostane ilişkiler kurmak ve ittifak oluşturmak için Asya'nın en güçlü devleti Göktürk ile görüşmeye gitmektedirler. Bu sırada Göktürk hükümdarı o esnada huzurunda olan Çin ve Kore elçilerinin haklılıklarını kanıtlamak için münazara yapmalarını istemiştir. Bu tartışmayı makul bir şekilde kazanan Kore'nin yani Kral Jo Yeoung'un elçileri Göktürkler ile dostane bir anlaşma yapmış ve ilişki kurmuşlardır. 132. Bölümde söz konusu sahneye dair araştırmamızın kaynak eserlerinde her hangi bir bilgiye rastlanmamıştır. İzleyicinin ilgisi cezbeden bir sahne olarak bu olayın yansıtıldığı açıktır.

719 yılında Balhae'nin kurucusu Dae Jo Young öldü, yerine oğlu Dae Mu-ye geçti. 722 senesinde Balhae'nin komşusu olan Kara Mo-he kabilesinin daveti ile Tang Hanedanlığı yönetici gönderip Kara Mo-helerin ülkesini Çin'in bir eyaleti yaptı. Balhae kralı Dae Mu-ye buna çok sinirlendi, yanındakilere şöyle dedi: "Kara Mo-heler

başlangıçta toprağımızdan geçip Tanglarla ilişki kurmuştu, eskiden Türklerden Tu-Tun davet ettiğinde sürekli haber verip bizimle beraber gidiyordu. Şimdi bize haber vermeden Tang'dan hükümet görevlisi davet etmiş. Mutlaka Tang ile birleşip iki taraftan bize saldırmak niyetindedir. Tu-tun Göktürk hakanlarının Balhae Krallığı'na gönderdiği elçisi olup Balhae Krallığı'nın Gök Türk Hakanlığı'na sadık kalmasını ve haraç sunmasını gözeten ve denetleyen görevliydi. Buna göre, II. Göktürk Hakanlığı Balhae Krallığı'nı doğrudan yönetmiyordu, Balhae II. Göktürk Hakanlığı'na bağlı bir devlet idi. Çince kaynaklarda Balhae'ye ilk Tu-tun'un ne zaman gönderildiğiyle ilgili bir kayıt bulamıyoruz. Ancak bu Balhae Krallığı'nın kuruluşundan hemen sonraki dönemde olmuş olmalıdır. Yukarıdaki bilgi de II. Göktürk Hakanlığı'nın Balhae Krallığı'na Tu-tun göndermesinin 722 yılından önce gerçekleştiğini göstermektedir. Çin kaynaklarında, 734 senesine, yani Bilge Kağan'ın ölümüne kadar, Balhae Krallığı ile II. Göktürk Hakanlığı arasındaki ilişkilerle ilgili başka kayıtlara rastlamıyoruz. Bu dönemde Balhae Krallığı hem Tang Hanedanlığı'na hem de II. Göktürk Hakanlığı'na bağlı kalmıştır. Tang Hanedanlığı-Balhae ilişkisi ve II. Göktürk Hakanlığı'nın tarihi ile ilgili Çince kayıtlara göre, II. Göktürk Hakanlığı zayıfladığı zamanlarda Balhae Krallığı'nın Tang Hanedanlığı'na daha yakın ve samimi olduğu anlaşılmaktadır. (Han, 2015, s. 233).

Sonuç

Araştırmamız sonunda Büyük Kral Jo Yeong adlı Güney Kore yapımı popüler tarih dizisinde sadece üç bölüm içerisinde II. Göktürkler ve Jo Yeong'ın Kore'de kurduğu Balhae Krallığı'nın siyasî ittifak girişimleri yer almaktadır. Üç bölümde uzun ve detaylı bir şekilde ele alınan bu ilişki Çin'deki Tang devletinin zayıflaması ile ortaya çıkmıştır. Her ne kadar reyting için tarihî olayların tam anlamıyla yansıtması da izleyicilerin, Kore tarihi içerisindeki Türk etkisini anlamaları açısından önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Bu dizi sayesinde; tarihsel olguları anlama, empati kurabilme, olayları sıralayabilme, kültürel unsurları fark edebilme gibi özelliklerin anlaşılmasına katkı sağlanmıştır. II. Göktürk ve o dönemde Kore'de yer alan Balhae Krallığı'nın Çin'deki Tang hanedanlığına karşı iş birliği içinde olduğu dizinin ilgili bölümlerinde aktarılmıştır. Bu hali ile dizideki bilgilerin genel itibarı ile tarihî bilgi ile doğru orantılı ve uygunluk içerisinde olduğunu söyleyebiliriz. Bu tarihî bilgilerin yanında Türk kültürüne dair bir bilginin dizi içerisinde yer alan sahnelerde aktarılmadığını söyleyebiliriz.

7. Araştırmacıların Katkıları

7.1. Araştırmacıların Katkı Oranları:

Araştırmacılar %50-%50 oranında eşit oranda katkıda bulunmuştur.

7.2. Çatışma

Araştırmada herhangi bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Baykuzu, T. D. & Sarıca E. (2022). Sui Hanedanlığı Döneminde (581-618) Göktürk-Kore ilişkileri. *Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 22-35.
- Çencen, N. & Şimşek, A. (2015). Usta tarihçilerin bakış açısı ile Diriliş Dizisi. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 1377-1396.
- Ercilasun, K. (2016). Çin kaynaklarına göre yedinci yüzyılın ilk yarısında Türk-Kore ilişkileri. *Göktürk and Goguryeo: The Inter-relations History Between Ancient Korea And Turkey Sempozyumu Bildiri Özeti*, TTK.
- Faiz, M. & Karasu Avcı, E. (2020). Popüler kültür unsuru olarak tarihi dizilere ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10, 744-763.
- Han, Z. (2015). Çin kaynaklarına göre İkinci Göktürk Hakanlığı ile Balhae Krallığı ilişkisi incelemesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages*, 10(9), 229-235.
- Kanat, C. (2017). *Tarihin medya ile imtihanı*. Yeditepe Yayınları.
- Kaş, S., & Özmenli, M. (2023). Tarihi dizilerin sosyal bilgiler derslerindeki kültürel kavramların pekiştirilmesine etkisinin değerlendirilmesi. *Academic Social Resources Journal*, 8, 2615-2625.
- Ocak, G., & Selimoğlu, S. (2016). Tarih öğretiminde tarih dizilerinin kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri-nitel bir analiz. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 431-452.
- Oğuz, M. Ö. (2009). *Somut olmayan kültürel miras nedir?*. Geleneksel Yayıncılık.
- Orakçı, S. F. (2021). *Diriliş Ertuğrul Dizisi üzerine bir alımlama çalışması*. Kadir Has Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

- Şen, A. (2010). *Türk sinemasında yerli arayışlar*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Şenocak, E., & Tağ, R. (2023). Diriliş Ertuğrul Dizisinin somut olmayan kültürel mirastaki yeri ve önemi. *Folklor Akademik Dergisi*, 3, 1468-1484.
- Taşagül, A. (2019). *Göktürkler*. TTK.
- Tdk, (2011). *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları, 2270-2271.
- Türker, A. & Kırık, A. M. (2019). Tarih dizilerinde gerçeklik algısının oluşumu: Diriliş Ertuğrul Dizisinin Göstergebilimsel çözümlemesi. *TrtAkademi*, 8, 490. 488-513.
- Yalçın, M. (2016). Popüler kültür ürünü olarak Türk Televizyon Dizilerinde etnografik iletişim kodların kullanımı: Diriliş “Ertuğrul” örneği. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7, 2332-2341.
- Yangın Aslanoglu, B. (2018). *Geçmişten günümüze 41 Türk Sinemasında folklor izleri*. Palet Yayınları.